

فصل اول (کلیات تحقیق)

۱-۱ مقدمه :

ایران کشوری است که اقتصاد آن همواره بر کشاورزی و دامپروری مبتنی بوده، ساختارهای اقتصادی اجتماعی، فرهنگی، سنتی و زیر بنایی آن طی قرن های طولانی تاریخ همواره حول محور اصلی کشاورزی و شبنانی شکل گرفته و با آنکه از اوائل قرن بیستم با کشف منابع سرشار نفت و از اواسط این قرن با افزایش فعالیت های صنعتی، از این دو منبع اقتصادی بهره فراوان داشته، معهدا هنوز هم حضور و فعالیت بیش از

۵۰ درصد جمعیت در بخش کشاورزی نشان از اهمیت این بخش در اقتصاد کشور دارد. سرعت رشد جمعیت، کمبودهای غذایی موجود و مشکلات جهانی غذا، بر اهمیت توجه و لزوم توسعه این بخش در کشور می افزایند و وجود منابع گسترده آب و خاک و پتانسیل های مناسب افزایش تولید، امکانات زیادی را در اختیار کشور قرار می دهند تا با تجهیز منابع و استفاده موثر از دست آوردهای علمی و عملی افزایش تولید در جهت تحقق خودکفایی محصولات اساسی و رفع نیازهای غذایی و صنعتی جمعیت رو به افزایش کشور مورد استفاده قرار گیرند.

سوابق کاربرد و بهره گیری موثر از منابع آب و خاک کشور به قرن های طولانی گذشته بر می گردد، که عمق اعتقاد و توجه مردم رابه پیشرفت کشاورزی مشخص می کند.

ایرانیان قدیم احیاء زمین - آبیاری - تخم افشانی - درختکاری را در چارچوبهای اعتقادی خود قرار داده - پاکیزه نگاه داشتن آب و خاک رکن اساسی آئین خود می دانستند و کاشتن گندم را با فشاندن راستی و صداقت تشبیه می کردند.

پایه های اقتصاد بسط و گسترش اسلام نیز بر مبانی توسعه و رواج و رونق کشاورزی استوار بوده و سرزمین های بزرگ اسلامی با وحدت دین و زبان، در بسط و گسترش نوآوری های کشاورزی سهمی فراوان داشته است. با آنکه هنوز هم آثار آبادانی و رواج رونق کشاورزی در بسیاری از آثار و تمدن های این کشور مشاهده می شود،

معهدا به لحاظ وسعت سرزمین - وقوع کشمکش ها و مشکلات اقتصادی و اجتماعی، کشاورزی کشور طی قرون متمادی از رشد لازم برخوردار نشده و تنگناهای بسیاری سد راه توسعه و ترقی لازم آن بوده است. در دوران قبل از وقوع انقلاب اسلامی با توجه بیشتری که به امر صنعتی شدن کشور معطوف شده بود از امکانات گسترده آب و خاک بالقوه کشور استفاده موثری در جهت رشد و شکوفایی بخش کشاورزی بعمل

نیامد و نتایج این بخش در مقایسه با سایر بخش های اقتصادی بویژه بخش های صنعت و خدمات از رشد کمتری برخوردار شد.

از دوران پیروزی انقلاب اسلامی تا کنون نیز به لحاظ مشکلات مالی - اقتصادی و اجتماعی کشور، وقوع جنگ تحمیلی هشت ساله - حصر اقتصادی - مشکلات سرمایه

گذاری و محدودیت های موجود در بهره گیری از علوم و فنون و تکنولوژی های پیشرفته تحول مورد انتظار در امر کشاورزی کشور صورت نگرفته و با وجود افزایش قابل ملاحظه ای که عملکرد بعضی از محصولات کشاورزی حاصل شده، معهذرا در اثر رشد سریع جمعیت روز بروز بر نیازهای غذایی کشور نیز افزوده تر گردیده است و هنوز هم بخشی از نیازهای غذایی جامعه از طریق واردات تامین می گردد. با این همه هنوز جایگاه بخش کشاورزی در اقتصاد کشور، از اهمیت و ویژگی خاصی برخوردار است. در حال حاضر یک پنجم تولید ناخالص ملی (GNP) و یک چهارم تولید

ناخالص داخلی (GDP) یک سوم سطح اشغال - یک دوم حجم صادرات غیر نفتی و چهار پنجم نیازهای غذایی کشور را بخش کشاورزی تامین می سازد و به عنوان بخش عمومی زمینه ساز توسعه سایر بخش ها و شکوفایی اقتصاد کشور می باشد.

بدون شک شناخت مشکلات و بررسی منابع و امکانات توسعه کشاورزی در کشور فرصت های لازم را در اختیار تصمیم گیران مملکت قرار خواهد داد تا در جهت تخصیص منابع و تامین امکانات توسعه الزامی این بخش اقدام کنند و زمینه های پیشبرد هدفهای این بخش را که اساس استقلال سیاسی و اقتصادی آینده کشور خواهد بود فراهم سازند.

۱-۲ شرح و بیان مساله پژوهش:

بخش کشاورزی در ایران بزرگترین بخش اقتصادی پس از خدمات است که حدود ۲۰ درصد تولید ناخالص ملی و سهم عمده ای از صادرات غیر نفتی را به خود اختصاص داده است و همچنین محل اشتغال بخش وسیعی از جمعیت کشور است و به عنوان محور اصلی توسعه و در درجه اول برای روستاها و در وهله دوم برای کشور است و نقش حیاتی و استراتژیک این بخش در نظام اقتصادی - اجتماعی کشور و رسالت سنگینی که در پیشبرد توسعه ملی و تامین نیازهای اساسی جامعه بعهدہ بخش کشاورزی است اهمیت آن را دو چندان می کند.

در روستای برسیان که در دهستان بران شمالی واقع شده است بخش کشاورزی رکن اصلی اقتصاد روستایی و فعالیت اصلی اقتصادی این بخش از جمعیت روستایی است. دهستان بران شمالی به جهت دارا بودن توانهای محیطی برای کشاورزی به عنوان یکی از قطب های کشاورزی منطقه اصفهان شناخته شده ولی در چند دهه گذشته به علت بی توجهی به کشاورزی و همچنین گسترش حوزه نفوذ شهر و تغییر در ساختار روستایی کشاورزی در منطقه آسیب دیده و روستاییان این دهستان از جمله روستائیان روستای برسیان علی رغم وجود امکان فعالیت کشاورزی به فعالیت های غیر کشاورزی و کار در شهر روی آورده اند. در روستای برسیان به لحاظ دارا بودن توان نسبتاً بالای محیطی برای فعالیتهای کشاورزی و دامی با توجه به پیشینه تاریخی و در

عین روند سریع و فزاینده شهر گرایی، توسعه اقتصادی روستای برسیان جز از طریق توسعه همه جانبه در بخش های اقتصادی با محوریت توسعه کشاورزی امکان پذیر نمی باشد. این پژوهش در جستجوی راهکارهای توسعه اقتصادی این روستا با اتکا بر کشاورزی متناسب با شرایط منطقه است. نتیجه این پژوهش طرحی است در قالب توسعه اقتصادی این روستا با محوریت کشاورزی است با کارکرد قوی اقتصادی و استاندارد بالای زندگی و رفاه اجتماعی که تحقق این امر می تواند نقش تعیین کننده ای در اقتصاد روستای برسیان ایفا کند و الگویی برای روستاهای مشابه دیگر باشد.

۱-۳ اهداف تحقیق

- ۱- شناخت توانمندیها و پتانسیل های طبیعی و انسانی روستای برسیان.
- ۲- شناخت امکان توسعه اقتصادی روستای برسیان با محوریت توسعه کشاورزی
- ۳- شناخت امکان ایجاد تحول در بخش کشاورزی روستای برسیان
- ۴- ارائه راهکارهایی برای توسعه و ایجاد ناحیه کشاورزی با کارکرد قوی اقتصادی و استاندارد مناسب زندگی و رفاه اجتماعی مردم روستای برسیان
- ۵- شناخت امکان ایجاد اشتغال و کاهش بیکاری در روستای برسیان با اتکاء بر توسعه کشاورزی.

۱-۴ اهمیت و ارزش تحقیق

بخش کشاورزی در ایران یکی از مهم ترین و اساسی ترین بخش ها در اقتصاد کشور محسوب می شود و این بخش در حال حاضر تامین کننده بیش از چهار پنجم نیازهای غذایی - یک چهارم تولید ناخالص داخلی - یک دوم اشتغال - یک دوم صادرات غیر نفتی و همچنین نه دهم از نیاز صنایع به محصولات کشاورزی است.

در اهمیت و لزوم توجه به کشاورزی به عنوان یکی از اساسی ترین فعالیت های روستائیان باید گفت ۸۷ درصد از تولیدات کشاورزی را بهره برداران دهقانی کوچک و سنتی بر عهده دارند که همه آنها در روستاها به سر می برند و در حال حاضر ۳۸٪

جمعیت کشور در روستاها زندگی می کنند که نیمی از آنها از طریق فعالیتهای کشاورزی امرار معاش می کنند.

با توجه به این که جمعیت سریعاً در حال رشد و تحول است و تقاضا برای محصولات کشاورزی به طور مداوم افزایش یافته است، نشان دهنده اهمیت این بخش از اقتصاد کشور و لزوم توجه به روستاها به عنوان کانون اصلی فعالیتهای بخش

کشاورزی است. در روستای برسیان اکثر مردم به فعالیتهای کشاورزی مشغول هستند و اساس اقتصاد آنها بر پایه کشاورزی است و با توجه به این که این روستا (برسیان) دارای توان بالای محیطی برای فعالیتهای کشاورزی است توسعه اقتصادی این روستا جز از طریق توسعه

با محوریت کشاورزی امکان پذیر نیست پس باید به اصلاح و ساماندهی این بخش از اقتصاد روستایی برسیان پرداخت.

۱-۵ فرضیات

۱- برای توسعه اقتصادی روستای برسیان آیا توسعه کشاورزی مناسب ترین راه است.

۲- آیا با شناخت و ساماندهی های طبیعی و انسانی در روستای برسیان می توان از

هدر رفتن توانهای محیطی موجود در روستا جلوگیری کرد و از این توانها در راستای

توسعه روستای برسیان استفاده کرد.

۳- آیا می توان علاوه بر کشاورزی بخش های دیگر اقتصادی (مانند توریسم

روستایی و ...) را در روستای برسیان توسعه داد؟

۱-۶ روش تحقیق:

در این مطالعه از روشهای مختلف مطالعات کتابخانه ای و همچنین مطالعات میدانی

استفاده شده و جامعه آماری این پژوهش جامعه روستایی برسیان است.

اطلاعات مورد نیاز در مرحله اول از طریق جمع آوری اطلاعات از ادارات و

سازمان های وابسته و در مرحله دوم از طریق مطالعات میدانی صورت اول گرفته

است. در این مطالعه از تمامی اطلاعات کتابخانه ای و اسنادی موجود استفاده شده

است.

و بنا بر نیاز مطالب در مطالعات میدانی تنها از روش مشاهده و مصاحبه استفاده شده است.

فصل دوم: چارچوب نظری طرح

۱-۲ اقتصاد روستایی

اقتصاد روستایی یکی از مباحث مهم در علم جغرافیا می باشد که با توجه به این که ۳۸٪ جمعیت ایران در روستاها زندگی می کنند اقتصاد روستایی در این کشور دارای اهمیت زیادی می باشد. اقتصاد روستایی یعنی تمامی فعالیتهایی که در ارتباط با مردم روستا باشد. باید به این امر توجه داشت که اقتصاد روستایی با اقتصاد کشاورزی و فعالیتهای آن پیوند خورده است ولی اقتصاد روستایی فقط شامل فعالیتهای کشاورزی نمی شود بلکه امروزه فعالیتهای خدماتی و فعالیتهای صنعتی را هم شامل می شود (مانند صنعت توریسم، صنایع تبدیلی و تکمیلی و ...)

حال تنوع بخشیدن به یک اقتصاد در حال توسعه می تواند اشکال مختلف داشته باشد ایجاد صنایع دستی و روستایی یکی از جالب توجه ترین توصیه ها در این زمینه است. صنعتگران محلی را به واسطه نبودن امکانات ارتباطی و حمل و نقل باید تا حد زیادی به بازارهای داخلی متکی باشند. به دلیل پائین بودن سطح درآمد جمعیت بومی امکان گسترش سریع تقاضا وجود ندارد. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه بخش

عمده ای از هرگونه افزایش درآمد در مناطق روستایی، صرف تأمین مواد غذایی می شود. بنابراین تقاضا برای تولیدات صنایع روستایی فقط اندکی افزایش می یابد. صنایع دستی و روستایی اینگونه کشورها (در حال توسعه) به خاطر عدم دسترسی به اعتبارات - مهارت‌های مدیریتی - عرضه منظم مواد خام و همچنین فقدان تسهیلات آموزشی مناسب در تنگنا قرار دارد.

گسترش دامداری، تولیدات لبنی، مرغداری، زنبورداری همچنین گسترش توریسم روستایی و رونق صنایع تبدیلی و تکمیلی از راههای تنوع بخشیدن به اقتصاد روستایی است. گسترش تمامی این صنایع، مستلزم توسعه امکانات زیربنایی از قبیل جاده، راه آهن، سردخانه، کارخانه های فراوان و... است. از آنجا که گسترش امکانات زیربنایی نیز بنوبه خود به رشد اقتصادی بستگی دارد آهنگ توسعه این صنایع ممکن است کند باشد.

حال گسترش کشاورزی و گسترش کلی اقتصادی کاملاً با هم در نواحی روستایی ارتباط دارند. گسترش کشاورزی یک شرط لازم برای توسعه اقتصادی روستا بشمار می آید. اما به تنهایی شرط کافی برای گسترش پایدار توسعه اقتصادی نواحی نیست. این امر از دو دلیل عمده و کاملاً مرتبط ناشی می شود. اول اینکه اقتصاد نواحی روستایی همزمان با توسعه آنها بتدریج از سلطه کشاورزی خارج می شود. این بدان

معنی نیست که کشاورزی بعنوان یک منبع درآمد برای مردم نواحی روستا بطور مطلق تحلیل شود: در حقیقت، کشاورزی به نحو کاملاً مطلوب همچنان بطور نامحدودی گسترش می یابد. اما نرخ شدید درآمد حاصل از سایر فعالیتهای بعنوان یک بخش ضروری فرآیند توسعه، در مقطعی از زمان از نرخ رشد درآمد حاصل از کشاورزی بالاتر می رود. بالاخره روزی یقیناً برای شماری از خانوارهای روستایی در اوایل دوره توسعه اقتصاد روستایی زمان مذکور فرا می رسد یا احتمال فرارسیدن آن می رود. اینگونه تنوع در منابع درآمد در اقتصاد روستایی مطلوب است. زیرا فرصتهای اقتصادی قابل دسترس برای مردم را چند برابر می کند و اقتصاد روستایی را استوارتر می سازد. هرگاه گسترش کشاورزی با رکود در سایر فعالیتهای اقتصادی همراه باشد. فرصتها محدود می شوند و اقتصاد روستا در برابر تغییرات غیرعادی جوی و بازارهای کشاورزی آسیب پذیر می مانند.

دوم اینکه خانواده های روستایی، بویژه حتی خانوارهای زراعی بتدریج با اشتغالات متعدد اقتصادی درگیر می شوند. بسیاری از اینگونه اشتغالات یا در مزرعه یا خارج از آن جریان دارند ولی ماهیتاً غیرکشاورزی هستند. در بیشتر نواحی روستایی تعداد چشمگیری خانوار وجود دارد که اصلاً به کار کشاورزی نمی پردازند. این خانوارها با وجود آنکه در اقلیت هستند و معمولاً بیشتر در روستا - شهرها به سر می برند بخشی

از کل اقتصاد روستایی را شکل می دهند. و بطور کلی آن دسته از کارکردهای اقتصادی را انجام می دهند، که برای جمعیت زراعی مهم بشمار می روند.

بنابراین گسترش کشاورزی به تنهایی نشانگر بهبود امکانات در زمینه کسب درآمد صرفاً در یکی از فعالیتهای اقتصادی خانوارهای زراعی است و می تواند خانوارهای غیرزراعی را کاملاً پشت سر بگذارد. کاهش مستمر امکانات رفاهی خانوارهای غیرزراعی نسبت به خانوارهای زراعی ممکن است در نهایت نرخ رشد کشاورزی در یک ناحیه روستایی را به تعویق اندازد.

اثر زیرساخت ها

۲-۲ توسعه اقتصادی در روستا

توسعه اقتصادی از مفاهیمی است که اغلب با مفهوم رشد اقتصادی یکی شمرده می شود در حالیکه بین این دو مفهوم تفاوتی قابل ملاحظه وجود دارد. رشد اقتصادی دربردارنده شاخص های کمی اقتصادی است ولی توسعه اقتصادی پیچیده تر و شامل تغییر و تحولات اقتصادی است. توسعه اقتصادی همواره با گزار اقتصاد از سهم غالب کشاورزی به سهم غالب صنعت و خدمات همراه است. سهم نسبی بخش کشاورزی باید به سرعت کاهش یابد. آهنگ این گذار به آهنگ رشد کشاورزی بستگی دارد. رشد کشاورزی هر قدر سریعتر باشد، اهمیت نسبی آن در اقتصاد با سرعت

بیشتری کاهش می یابد، زیرا درآمد اضافی کشاورزی عمدتاً در بخش غیرکشاورزی هزینه می شود و به این ترتیب حتی به آهنگ رشد بخش غیرکشاورزی سرعت می بخشد. کاهش نسبی سهم کشاورزی اغلب این تعبیر نادرست را به ذهن می رساند که می توان کشاورزی را به نفع بخشهای که رشد سریعتری دارند نادیده گرفت در حالیکه سرعت عکس این تعبیر صادق است و برای سرعت بخشیدن به گذار اقتصادی مطلوب باید کشاورزی را تشویق کرد. علاوه براین اگر در گذار اقتصادی نقش عمده ای به کشاورزی داده شود توسعه شهرنشینی از الگوی سالمی پیروی می کند

زیرا وقتی کشاورزی محرک اقتصاد باشد شهرهای کوچکی که بعنوان بازار مناطق کشاورزی عمل می کند بسرعت رونق می یابند و رشد می کنند.

در اغلب مناطق روستایی شغل اصلی روستائیان کشاورزی است. در مناطق روستایی مشاغل غیرکشاورزی هم یافت می شود اما آنها از لحاظ اقتصادی در درجه دوم اهمیت قرار دارند. در برخی نقاط کشاورزی جنبه کاروکسب و نوعی صنعت را پیدا کرده است اما در نقاط دیگر بیشتر نوعی شیوه معیشت محسوب می شود.

حال به بررسی نقشهایی که کشاورزی می تواند در نیل به توسعه اقتصادی کشور ما

ایفا می کند می پردازیم:

۱- کشاورزی بعنوان راه انداز زنده رشد اقتصادی:

روشن است که نقش به راه اندازنده رشد اقتصادی بدین معنی نیست که انتخاب چنین راه رسیدن به رشد مطلوب اقتصادی در روستا با محکوم به تضمین در تولید کالاهای کشاورزی می نماید. بعکس منظور این است: بدانیم چگونه بر اثر افزایش تدریجی تولیدات کشاورزی می توان از یک اقتصاد سنتی دارای بنیانهای کهنه و ابتدای به اقتصاد نوین واجد بنیانهای پیچیده نائل آمد. نقطه آغاز و پایان به هم شباهتی ندارند. در آغاز کشاورزی بخش متفرق اما دارای قدرت تأثیر کمتر و در پایان سیستم اقتصاد شکل تازه پیدا کرده و مؤثر گردنده است. لیکن توسعه کشاورزی هدف نیست بلکه وسیله رشد اقتصادی و محرک ظهور فعالیت‌های دیگر صنعتی است. یک کشاورزی مترقی قادر است محصولات کشاورزی مورد نیاز صنعت بعنوان مواد اولیه را فراهم کند و می تواند موجب رشد اقتصادی شود چنین است که کشاورزی ایران در سالیان اخیر تا بدین درجه مورد توجه و دگرگونی قرار گرفته است.

۲- کشاورزی منبع تأمین درآمد مالی رشد اقتصادی:

کشوری که می کوشد تا به توسعه اقتصادی دست پیدا کند مجبور است در جستجوی افزایش حجم پس انداز موحود برای سرمایه گذاری در بخش تولیدات باشد. این کشور درباره منابع تأمین مالی یا می تواند به پس انداز ملی اکتفا کند و یا از کمک

های خارجی استفاده کند. یک کشاورزی شکوفا می تواند از درآمد خود به سرمایه کشور یاری رساند. یک کشاورزی مترقی قادر است پس انداز خود را برای توسعه فعالیتهای تولیدی دیگر بکار اندازد و در نتیجه اهمیت این بخش در تأمین برنامه های رشد اقتصادی بخوبی آشکار می باشد.

۳- کشاورزی بخش انطباق رشد اقتصادی:

نقش نخست: به سبب میزان درآمد در محیط روستایی بویژه هنگامی که در این نقاط اقتصاد معیشتی حکمفرما باشد نمی تواند مجری گردد.

نقش دوم: یعنی به راه انداختن توسعه اقتصادی و تأمین مالی غالباً کار بخش های غیر از کشاورزی است این صنعت است که می تواند نیروی محرک و قاطع و مؤثر را فراهم آورد و گرنه تأمین مالی بوسیله سرمایه بیگانگان به کمک تدریجی دستگاههای تولیدی توسط اقتصاد پیشرفته منتهی می شود.

۲-۳- تعریف صنایع روستایی Rural Industries

کشورهای در حال توسعه از لحاظ صنایع روستایی با یکدیگر تفاوتهای آشکاری دارند، بطوریکه علاوه بر تفاوتهای فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و جغرافیایی، از نظر سطح فناوری، اندازه صنایع پیوند بازار و نیروی کار تفاوتهایی عمده ای در آنها

مشاهده می شود. بنابراین تعریف صنایع روستایی یعنی براساس شرایط مذکور متفاوت خواهد بود. تعریف سازمان جهانی کار از صنایع روستایی چنین است:

« صنایع روستایی، به صناعی گفته می شود که در نواحی روستایی یا مراکز روستایی مستقر هستند و عمدتاً از نیروی کار روستایی استفاده می کنند. بطور کلی پیوندهای بازاری آنها از نظر جغرافیایی محدود است یا به بیانی این صنایع بیشتر مواد خام یا تولیدات محلی را به مصرف می رسانند و تولیدات آنها به بازارهای محلی عرضه می شود. اما گاه ممکن است این صنایع تولیدات خود را به بازارهای ملی و بین المللی

عرضه کنند.» در این تعریف صنایع روستایی به صناعی گفته محدود شده اند که در روستا قرار دارند و از نیروی کار روستایی استفاده می کنند. با توجه به این تعریف، صنایع غیر متمرکز بزرگ و متوسط جزء صنایع روستایی قرار می گیرند، مشروط به این که به نیروی کار روستایی متکی باشند.

همچنین از آنجا که نیروی کار ماهر روستایی محدود است صناعی که به نیروی کار ماهر و فراوانی نیاز دارند که روستا نمی تواند آن را تأمین کند و یا از نظر فنآوری در سطحی هستند که به نیروی کار ماهر شهری نیاز دارند، جزء صنایع روستایی بشمار نمی آیند.

ویژگی های صنایع روستایی

۱-۳-۲ ویژگی صنایع روستایی

برخی ویژگی هایی که صنایع روستایی دارند عبارتند از:

- استقرار صنایع در مناطق روستایی باید با شرایط و امکانات جمعیتی و تولیدی و جغرافیایی روستاها متناسب بوده، زمینه تحکیم بنیان تولید کشاورزی و دامداری را نیز فراهم آورد.

- تأمین مواد اولیه، ابزار و ماشین آلات این صنایع عمدتاً در داخل کشور میسر است.

- ایجاد توازن نسبی بین درآمد و رفاه خانوار شهری و روستایی با بالابردن درآمد و بهبود کیفیت زندگی خانوار روستایی

- ایجاد و رونق اقتصادی در مناطق روستایی و تثبیت روستا و در نتیجه تقویت کشاورزی با افزایش درآمد روستائینان از طریق بازگشت ارزش افزوده، صنایع

روستایی به روستاها

- کمک به تأمین و تولید بخشی از کالا و تولیدات مورد نیاز کشور و پایه گذاری صنعت خودکفا و مستقل

- ایجاد فضا و حفظ محیط مناسب جهت رشد ابتکارات - خلاقیتها و شکوفایی

استعدادهای روستائیان

- کمک به کاهش مشکلات شهرها از طریق ایجاد اشتغال صنایع روستایی در

روستاها و مناطق روستایی کشور

۲-۳-۲ طبقه بندی صنایع روستایی

۱- صنایع دستی و سنتی:

صنایع دستی به مجموعه ای از هنر صنعتها اطلاق می شود که عمدتاً با استفاده از مواد

اولیه بومی و انجام قسمتی از مراحل اساسی تولید به کمک دست و ابزار دستی موجب

تهیه و ساخت محصولاتی می شود که در واحد آن ذوق هنری و خلاقیت فکری

صنعتگر سازنده به نحوی تجلی یافته و همین عامل وجه تمایز اصلی اینگونه

محصولات از مصنوعات مشابه ماشینی و کارخانه ای است.

الف) ویژگی صنایع دستی:

۱- تأمین قسمت عمده مواد اولیه مصرفی از صنایع داخلی ۲- داشتن بار فرهنگی ۳-

عدم همانندی و تشابه با فرآورده های تولیدی دیگر ۴- عدم نیاز به سرمایه گذاری

سنگین ۵- دارا بودن ارزش افزوده بالا ۶- قابلیت ایجاد و توسعه در مناطق مختلف ۷-

حضور مؤثر و خلاق انسان و امکان ایجاد تنوع ۸- انجام قسمتی از مراحل اساسی

تولید توسط دست و ابزار دستی

(ب) مشکلات صنایع دستی:

۱- مشکلات سازماندهی و تشکیلات ۲- مشکلات برنامه ریزی ۳- مشکلات

آموزشی ۴- مشکلات فرهنگی و اجتماعی ۵- مشکلات اقتصادی ۶- مشکلات تولید

۷- مشکلات خارجی

۲- صنایع تبدیلی و تکمیلی: « مجموعه فعالیتهای فرآوری روی مواد گیاهی و حیوانی

را دربرمی گیرد که می توان از طریق تغییرات شیمیایی و فیزیکی به تبدیل و ذخیره

سازی آن مواد پرداخت. امروزه صنایع تبدیلی و غذایی از جمله مهمترین گروههای

صنعتی کشورهای در حال توسعه را تشکیل می دهد که می تواند نقش مؤثری در

توسعه اقتصادی کشور داشته باشد. ارزان بودن مواد خام محصولات کشاورزی،

ارزبری کمتر، ارزان بودن نیروی کار و نیاز به مهاجرت کمتر و سرمایه بری پائین تر در

ایجاد صنایع تبدیلی در کشورهای در حال توسعه موجب چندبرابر شدن ارزش افزوده

محصولات کشاورزی شده و برای کشورهای صادرکننده ارزش صادرات را نیز افزایش

داده و بر منابع ارزی کشورها فشار کمتری وارد می شود.

درواقع کارشناسان براین باورند که با برنامه ریزی صحیح جهت توسعه و حمایت از صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی می توان ضایعات بخش را که در طول زمان برداشت، حمل و نقل و انبارداری و عرضه زیانهای جبران ناپذیری را به کشاورزی و اقتصاد کشور وارد می کند به ارزش افزوده تبدیل کرد. وجود مزیت های نسبی و توانایی کشور ما به ویژه در بخش کشاورزی که از بخش های راهبردی در توسعه کشور است توجه جدی مسئولان را برای ایجاد بستر افزایش ارزش افزوده در این بخش و هموار کردن مسیر توسعه اقتصاد ملی می طلبد. در این میان ساختار

اقتصادی کشورها بگونه ای است که بخش کشاورزی همواره از جایگاه ویژه ای در فرآیند توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور برخوردار بوده است. درواقع آنچه از صنایع تبدیلی و تکمیلی در کشور وجود دارد در عین عدم پاسخگویی به نیاز موجود به شدت دچار ضعف است و همان واحدهای موجود هم در موارد زیادی فاقد تکنولوژی و دانش روز هستند.

الف- انواع صنایع تبدیلی:

- ۱- صنایع غذایی که مهمترین قسمت صنایع تبدیلی می باشد در ایران حدود ۱۷ هزار فقره کارگاه تولیدی صنایع غذایی وجود دارد که ۳۶ هزار فقره آن مشغول کار می باشند. ۲- شیمیایی و سلولوزی ۳- صنایع نساجی ۴- صنایع فلزی: تولید

ادوات کشاورزی مهمترین هدف این نوع صنایع است که توسعه این صنایع

باعث تثبیت جمعیت روستا شده در سطوح کشور حدود ۸۰۰۰ واحد تولیدی

وجود دارد که بیش از ۱۷۰۰۰ نفر بطور مستقیم در آن مشغول به فعالیت

هستند. ۵- صنایع غیر فلزی

ب- ویژگی های صنایع تبدیلی کشاورزی:

الف: فصلی بودن مواد اولیه: تولید مواد اولیه این نوع صنایع فصلی و بیشتر در

یک یا دو نوبت از سال صورت می گیرد ولی تقاضا برای محصولات اینگونه صنایع

تقریباً ثابت است و در طول سال استمرار دارد. به این دلیل برخلاف دیگر صنایع

همواره با نبود موازنه عرضه و تقاضا و مشکل مدیریت موجودی انبار، برنامه ریزی

تولید، فرآوری و عرضه به بازار روبرو است.

ب: فسادپذیری و ضایعات فراوان:

کندی در حمل و نقل، تخلیه بی موقع، نبود مراقبتهای زراعی یا ناقص بودن آنها، نبود

مهارتهای شغلی در کارگران، رعایت نکردن فواصل کاشت، نامناسب بودن ماشینهای

برداشت و رعایت نکردن نکات فنی در نگهداری از جمله عواملی هستند که سبب

اتلاف مقادیر زیادی از مواد اولیه از فرآیند تولید شده و تولیدات نهایی نیز از کیفیت

مطلوب برخوردار نخواهد بود.

ج: نوسان و تغییر در کیفیت و کمیت مواد اولیه:

تغییرات آب و هوا در خسارتهای ناشی از آفات و بیماریها به مواد اولیه مقدار و

کیفیت آنها را تغییر می دهد. استاندارد کردن مواد اولیه بیولوژیکی نیز مشکل یا

ناممکن است. اینگونه تغییرات صنایع تبدیلی کشاورزی را به شدت از سایر صنایع

جدا می کند. زیرا وجود مشخصات کمی و کیفی برای مواد اولیه و اطمینان یافتن

بیشتر سبب گسترش و افزایش تولید می شود.

۳- خدمات فنی و صنعتی (صنایع کوچک روستایی):

اولویت اصلی این نوع صنایع حمایت و پشتیبانی از بخش کشاورزی و مناطق

روستایی است یکی از روشهای مهم پشتیبانی از صنایع کوچک تشویق صنایع بزرگ

به استفاده از محصولات صنایع کوچک است.

۳-۲-۳- اهداف ایجاد و گسترش صنایع در روستاها:

هدف اصلی از احداث صنایع در روستاها فراهم کردن شرایط برای ایجاد روستاهای

فعال و پررونق با محوریت تولیدات کشاورزی و دامی تا سرحد خودکفایی در

محصولات اساسی کشور می باشد. که این خود اهداف جانبی بسیاری را دربرمی

گیرد.

۱- بهبود کیفیت زندگی روستائیان و افزایش درآمد

۲- توزیع عادلانه فعالیتهای اقتصادی

۳- استفاد مطلوب از نیروی انسانی موجود در روستا

۴- بهره برداری و بهره گیری مطلوب از منابع و امکانات تولیدی در مناطق روستایی

۵- کمک به کاهش مشکلات شهرها

۴-۳-۲ اهمیت و خصوصیات صنایع روستایی:

صنایع روستایی از چند جهت اهمیت دارد: ۱- ریشه در فرهنگ و اعتقادات و آداب

و رسوم و مردم منطقه دارد. ۲- می توانیم به خارج از کشور صادر کنیم ۳- ابزار و

مواد اولیه کار آن ساده است. ۴- جلوگیری از واردات و ...

صنایع روستایی مناسب ترین اشتغال زایی غیرزراعی است که قابلیت گسترش

فراوانی دارد و می تواند به عنوان بخش فعال گسترش یابد تا از مهاجرت روستائیان

کاسته شود این صنایع نیاز به سرمایه اندک، سطح فنآوری پائین و نیروی کار

غیرماهر از انعطاف پذیری بالایی برخوردار است. صنایع روستایی در طی دو دهه

اخیر دچار تحولات بسیاری شده و از صنایع خانگی و کارگاهی سنتی آن کاسته

شده. این کاهش ناشی از گسترش صنایع بزرگ شهری است که با تولیدات

محصولات مرغوب موجب حذف تدریجی آنها شده است.

۵-۳-۲ استقرار صنعت در روستاها و نقش آن در بهره وری بخش کشاورزی:

پائین بودن میزان بهره وری عوامل تولید که خود معلول موانع و محدودیت های

زیربنایی است یکی از موانع اصلی در راستای رشد و توسعه کشاورزی است که

مهمترین این عوامل عبارتند از:

۱- عدم توجه به زیرساختهای اقتصادی عمرانی و آموزشی

۲- کمبود سرمایه گذاری در بخش کشاورزی

۳- کمبود پشتیبانی و خدمات رسانی در بخش کشاورزی

۴- کمبود یا نبود فرصتهای شغلی

۵- عدم پیوند اساسی میان بخش کشاورزی و صنعت

۶- عدم توجه به توسعه انسانی

یکی از راهکارهای قابل طرح و مؤثر برای افزایش بهره وری در بخش کشاورزی

پیوند صنعت با کشاورزی و استقرار صنایع روستایی به شکلی توسعه یافته در مناطق

روستایی است. استقرار صنایع در مناطق روستایی از یک سو موجب ارتقاء کمی و

کیفی تولیدات شده و از سوی دیگر با انسجام بافت تولید در مناطق روستایی منافع

حاصل از آن در درون روستا متمرکز می شود نهایتاً این که توسعه صنایع روستایی و

پیوند آن با بخش کشاورزی بوسیله راههایی موجب افزایش بهره وری در بخش

کشاورزی را فراهم می آورد این راهها عبارتند از:

۱- تکمیل زنجیره تولید در بخش کشاورزی و در درون مناطق روستایی

۲- ارائه خدمات قبل و حین تولید در بخش کشاورزی از طریق استقرار صنایع

روستایی

۳- استقرار صنایع نگهداری برای انتقال ارزش افزوده بیشتر

۴- استقرار منابع روستایی راهی بسوی اشاعه فرهنگ فن گرایی

علاوه بر بهره وری بیشتر آثار مثبتی نیز در پی دارد.

۱- جذب نیروی کار ۲- ارتقاء و متنوع ساختن کیفیت محصولات ۳- کاهش

شکاف بین شهر و روستا ۴- ایجاد تعادل منطقه ای ۵- جذب سرمایه های بیشتر

و... عوامل مؤثر در افزایش بهره وری شامل نیروی کار، زمان، سرمایه و انرژی می

باشد.

۴-۲- توریسم روستایی:

توریسم دارای اشکال مختلف و انواع گوناگونی است و به همین دلیل تعریف جامع

و دقیق از آن دشوار است. در حال حاضر انسان متمدن امروزی که از فشارهای

گوناگون شهرنشینی صنعتی و ماشینی شدن زندگی رنج می برد تمایل فزاینده ای

برای روی آوردن به آرامش طبیعی و ظرفتهای فرهنگی جوامع روستایی دارند. گسترش خطوط حمل و نقل دریایی، زمینی و هوایی بین مناطق مختلف روستایی و شهری جهان و همچنین شکل گیری و گسترش سازمانهای ارائه دهنده خدمات به گردشگران از عوامل عمده برای رونق گرفتن گردشگری روستایی بشمار می آیند. خوشبختانه مناطق روستایی ایران از تنوع وسیع فرهنگی آداب و رسوم و منابع طبیعی برخوردارند که آنها را به مناطق بسیار جذاب برای گردشگران تبدیل کرده است. از لحاظ مفهومی به نظر ساده می آید که توریسم روستایی را بعنوان توریسمی

که مناطق روستایی را دربرمی گیرد تعریف کنیم. ولی این تعریف نمی تواند شامل مجموعه ای از فعالیتها و اشکال متنوع مدیریتی و نهادهای توسعه یافته تر کشورهای مختلف شود که در ارتباط با صنعت توریسم فعالیت می کنند. از دیدگاه مفهومی وسیع تر می توان توریسم روستایی را دربرگیرنده دامنه ای از فعالیتها- خدمات مربوط به تفریح و آرامش گردشگران دانست که بوسیله کشاورزان و مردم روستایی برای جذب گردشگران به مناطق خود بمنظور کسب درآمد صورت می گیرد.

بطور ساده می توانیم بگوئیم توریسم روستایی توریسمی است که در مناطق حومه ای یا خارج از شهرها اتفاق می افتد برای مثال بسیار مشکل است تعریفی از

توریسم روستایی انجام داد که برای همه مناطق در همه کشورها کاربرد داشته باشد

زیرا:

- تکیه کردن بر روی توریسم شهری مناطق شهری را محدود نمی کند ولی مناطق

روستایی را خارج می کند.

- تعریف مناطق روستایی با هم مشکل است و ملاکهایی که در کشورهای مختلف

وجود دارد متفاوت است.

- توریسمی که در مناطق روستایی اتفاق می افتد لزوماً همه روستایی نیست و می

تواند شهری - روستایی باشد.

- مناطق روستایی در فرآیند پیچیده ای از تغییر هستند، برای مثال برخورد با

بازارهای جهانی - ارتباط دور برد - شرایط بازار - جهت یابی برای تولیدات سنتی

را تغییر داده است.

- توریسم روستایی ترکیبی از صورتهای فعال است.

۲-۴-۲ انواع توریسم در مناطق روستایی

با توجه به ظرفیت های توریستی محلی و اهداف گردشگران می توان توریسم

روستایی را به ۵ دسته تقسیم نمود:

الف) **توریسم طبیعی:** عمدتاً جنبه تفریحی دارد و دارای کمترین تأثیر اکولوژیکی منفی است و بیشتر در مقابل جاذبه های اکولوژیکی است.

ب) **توریسم فرهنگی:** که مرتبط با فرهنگ - تاریخ - میراث فرهنگی و باستانی مردم روستایی است.

ج) **اکوتوریسم:** نوعی از توریسم است که علاوه بر تعامل با جاذبه های طبیعی با زندگی و هنجارهای اجتماعی مردم محلی که خود نیز در تعامل با جاذبه های فوق هستند در ارتباط می باشد و ضمن نگهداری از منابع طبیعی - رفاه - آموزش و ارزشهای اجتماعی مردم محلی را نیز حفظ می کند.

د) **توریسم دهکده:** در این نوع توریسم گردشگران در خانوارهای دهکده زندگی می کنند و در فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی روستا مشارکت می نمایند.

ه) **توریسم کشاورزی:** که گردشگران بدون ایجاد پیامدی منفی بر روی اکوسیستم مناطق میزبان با فعالیتهای فنی کشاورزی در تعامل هستند و یا در آن مشارکت می کنند.

و) **فارم توریسم یا توریسم مزرعه:** که به بررسی و معرفی توریسم روستایی بعنوان یک نهاد ویژه در سازمان می پردازد که آن را به شرکتهای کشاورزی ارتباط می دهد.

۳-۴-۲- اهداف توریسم روستایی:

یکی از مهمترین اهداف توریسم روستایی افزایش درآمد روستائیان است از اهداف دیگر توریسم روستایی مسائل آموزشی می باشند. به این ترتیب که یکسری آموزش های حرفه ای برای افراد درگیر در این صنعت عظیم، اعم از روستائیان و پرسنل نهادها، مؤسسات و سازمانهای فعال را تدارک ببینند. این امر علاوه بر اینکه موجب صرفه جویی در زمان و اعتبارات می شود می تواند سبب افزایش توریست ها و گردشگران روستایی در هر سال نسبت به سالهای قبل شده و به نوبه خود افزایش میزان درآمد خانوارهای روستایی (بعنوان مهمترین هدف توریسم روستایی) را باعث

گردد. از دیگر اهداف توریسم روستایی می توان افزایش میزان مشارکت روستائیان در سیاست گذاری و سیاست سازی در زمینه هایی از قبیل فراهم کردن امکانات تفریحی و ورزشی - معرفی سیمای جغرافیایی و طبیعی محل و غیره را نام برد. همچنین قرارداد اطلاعاتی از قبیل مشاغل - نهادها مؤسسات درگیر در صنعت توریسم به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار مردم از اهداف دیگر توریسم روستایی

محسوب می شود.

چهار هدف کلی صنعت توریسم روستایی به شرح زیر است:

۱- آموزش افراد برای خدمت در توریسم روستایی براساس اصول توسعه پایدار

۲- آماده کردن افراد برای تأسیس و مدیریت صنایع کوچک روستایی

۳- آماده کردن افراد برای مشارکت در تصمیم گیری در زمینه توسعه صنعت توریسم

روستایی

۴- آموزش افراد در توسعه فرصتها- فعاليتها و تفریحات برای توریست ها براساس

اصول توسعه پایدار

۴-۴-۲ جاذبه های توریستی روستا:

انگیزه ای که باعث می شود تا یک نفر بعنوان توریست کیلومترها مسافت را طی کرده

و برای مدتی هرچند کوتاه به روستا یا محیط پیرامون آن سفر کند چه چیزهایی

است؟

روستاها عمدتاً واحد همگن طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است که شغل

ساکنان آن دامداری، زراعت، باغداری، صیادی، صنایع دستی، و یا ترکیبی از اینها

است. یکی از عواملی که باعث ورود توریسم ها به این مناطق می شود ممکن است

در رابطه با مشاغل روستایی باشد اما مهمترین جاذبه های روستا یا دلایلی که

توریست ها جذب روستاها می شوند را می توان به این شرح بیان نمود:

۱- شرایط طبیعی و مورفولوژی روستا

۲- شیوه زندگی - آداب و رسوم و فرهنگ روستا

۳- خانه ها و اماکن روستایی

۴- صنایع دستی و محلی

۵- جاذبه های بکر پیرامون روستا

۶- جاذبه های اقتصادی

۷- جاذبه های اجتماعی و فرهنگی روستا

۸- حیوانات بومی و محلی روستا

۹- گیاهان خاص و کمیاب

۱۰- آثار تاریخی و باستانی روستا

۱۱- غذاهای محلی و سنتی روستا

۵-۴-۲ توریسم روستایی: منبع درآمدی برای روستائیان

روستاها واحد همگن اجتماعی، طبیعی، اقتصادی و... هستند که در آنجا افرادی که

دارای عقاید و افکار تقریباً مشترکی هستند بسر می برند. روستائیان برای امرار معاش و

گذران زندگی خویش ناگزیر از انجام فعالیتهایی که عمدتاً شامل کشاورزی -

دامداری - صنایع دستی و یا ترکیبی از اینها می باشد، هستند. در کشورهای جهان

سوم روستائیان و کشاورزان علیرغم کار و کوشش فراوانی که انجام می دهند همواره

جزء قشر کم درآمد جامعه بشمار می روند و در تأمین مخارج و هزینه های زندگی

دچار مشکل هستند. در روستاها پتانسیل های فراوانی وجود دارد که می تواند منبع درآمد خوبی برای روستائیان باشد.

توریسم روستایی می تواند بعنوان منبع جدید درآمدی برای روستائیان باشد و تا اندازه ای مشکلات آنها را حل و یا لااقل تقلیل دهد. این امر مستلزم مدیریت و برنامه ریزی خاصی است. توریست ها افراد غریبه ای هستند که ممکن است براساس حس کنجکاوی خود به روستاها سفر کنند تا علاوه بر دیدن مناظر و چشم اندازهای طبیعی آن نقاط با آداب و رسوم و فرهنگ آنجا آشنا شوند. در این راستا توریستها علاقمندی خود را برای خرید محصولات روستا از قبیل صنایع دستی، محصولات محلی، غذاهای سنتی و... ابراز نموده و این به معنی افزایش درآمد روستائیان که بطور مستقیم یا غیرمستقیم در این صنعت دخیلند، می باشد. علاوه بر این احداث و راه اندازی هتل ها و رستورانها و بطورکلی اماکن تفریحی و ورزشی با ایجاد اشتغال (اشتغال زایی) از طرفی باعث افزایش درآمد و کاهش بیکاری و فقر می گردد.

۶-۴-۲- اثرات منفی توریسم روستایی

آنچه به نظر می رسد توریسم روستا با توجه به اثرگذاری در اقتصاد روستا و ابعاد مثبت بسیار دارای نقاط ضعف و اثرات نامطلوبی برای جامعه روستایی نیز می باشد که در زیر بیان می شود.

۱- اثرات اقتصادی:

اگرچه توریسم منافع از قبیل ایجاد اشتغال، افزایش درآمد دولت و مدرنیزاسیون و صنعتی شدن کشاورزی را به ارمغان می آورد از سوی دیگر به بسیاری از جوامع بومی آسیب می رساند منافع اقتصادی آن عمدتاً نصیب کارآفرینان و جوامع شهری شده و میزان برگشت سرمایه به جوامع روستایی بسیار اندک است. مثلاً تسهیلاتی از قبیل: اقامتگاهها، هتلها، شرکتهای گردشگری عمدتاً متعلق به سرمایه گذاران شهری است و بیشترین سود را آنان بدست می آورند. غذا و نوشیدنی و سایر اقلام ضروری نیز بطور محلی تولید نمی شود و معمولاً از خارج از روستا وارد می شود. درآمدهای حاصل از عوارض و مالیاتها مستقیماً جذب جوامع روستایی نمی شود بلکه به دولت مرکزی می پردازند. مشاغل و پستهای سطح پائین به نیروی کار محلی واگذار شده و به همین دلیل فرصتهای اشتغال برای مردم محلی بسیار محدود است.

۲- تأثیر زیست محیطی:

برخی از فعالیتهای توریستی شامل پیاده روی و چادرزدن که با ریختن مواد زائد و زباله در منابع آبی همراه است موجب آلودگی محیط می شود بدون داشتن قوانین محکم و مدون در مورد نوع کاربرد زمین و ساخت وسازها مانند هتل های مرتفع که

محل اقامت جهانگردان است تراکم زیاد گردشگران به از بین رفتن چشم اندازهای

طبیعی می انجامد.

۳- تأثیر اجتماعی - فرهنگی:

از آنجائیکه درآمدهای حاصل از توریسم بیشتر از درآمد روستائیان از طریق کشاورزی

است این صنعت برغم تأثیرات منفی اش در بسیاری از مناطق روستایی با استقبال

روبرو شده است. ضعف برنامه ریزی در صنعت توریسم می تواند به این معنی باشد

که روستا مورد هجوم بازدیدکنندگان قرار می گیرد که دارای ارزش متفاوت فرهنگی

هستند و همین امر می تواند موجب از هم گسیختگی فرهنگ روستا و کاهش

مشارکت روستائیان در عرصه سنتها و آداب و رسوم محلی شود. به موازات تخریب

فرهنگ محلی، ساختمانهای مدرن جای ساختمانهای سنتی را می گیرد و کشاورزی که

زمانی اساس زندگی را تشکیل می داد اولویت خود را از دست می دهد و جای خود

را به توریسم می دهد. بالاتر بودن استاندارد زندگی در نقاط توریستی شهرها باعث

مهاجرت ساکنان روستاهای مجاور شهرها می شود و این امر می تواند موجبات تغییر

ساختار جمعیتی و احتمالاً بروز شوکهای فرهنگی را فراهم سازد.

کاملاً مشخص شده که این قبیل تأثیرات منفی در جوامع روستایی به مراتب قوی تر است و به همین دلیل فرآیند توریسم روستایی باید بگونه ای اصلاح شود که منافعش عاید روستائیان شود.

۵-۲- توسعه کشاورزی:

« توسعه کشاورزی دستاورد یک سلسله فعالیتهای برنامه ریزی شده مرتبط و هماهنگ که بمنظور اعمال تغییرات و تحولات مطلوب برای وسعت بخشیدن به زمینه ها، گسترش دامنه فعالیتها، بسط امور و افزایش عملکرد در قالب برنامه جامع توسعه اقتصادی و اجتماعی است.»

کشاورزی در توسعه اقتصادی و اجتماعی بیشتر کشورهای جهان سوم نقش تعیین کننده ای دارد و علیرغم تلاش برخی از کشورها در سرعت بخشیدن به فرآیند صنعتی شدن واضح است که بطورکلی باید به توسعه کشاورزی اولویت داده شود. اگرچه بخش کشاورزی سهم عمده ای در تولید ناخالص ملی بسیاری از کشورهای در حال توسعه دارد معیناً اهمیت آن بعنوان یک منبع اشتغال مطرح است زیرا در کشورهای در حال توسعه میانگین جمعیت روستایی بیش از ۶۶٪ کل جمعیت برآورد گردیده است و در بسیاری از این کشورها بخش کشاورزی موجب اشتغال پنجاه تا هفتادوپنج درصد کل نیروی کار را فراهم می آورد.

توسعه کشاورزی در چارچوب توسعه ملی یک کشور مورد بحث قرار می گیرد و بعنوان یک بخش اقتصادی مهم نقش حیاتی در توسعه ملی ایفا می کند. مفهوم توسعه کشاورزی بعد از جنگ جهانی دوم تغییر و تحولاتی یافته است و به معنی مدرنیزه کردن بخش کشاورزی و رسیدن به هدف رشد کشاورزی تلفی می شد بخش کشاورزی در تلقی توسعه به معنی رشد اقتصادی دو وظیفه اصلی به عهده داشت:

الف: تهیه و تولید غذای ارزاقیمت برای کارگران صنعتی و طبقات شهرنشین

ب: تأمین نیروی انسانی برای اشتغال در صنایع نوپای شهری

البته این کشورها در قرن ۱۹ و در اوایل قرن ۲۰ بخاطر عوامل متعددی صنعتی شدند و بخش کشاورزی هم بخاطر این صنعتی شدن دچار تحول شد و توانست وظیفه تأمین محصولات غذایی ارزاقیمت نیروی کار لازم را برای بخش صنعتی انجام دهد و لذا این الگوی توسعه که بخش کشاورزی را هم دربرگرفت در کشورهای جهان سوم باعث شد منابع از بخش کشاورزی بسوی بخش صنعتی سوق داده شود و نیروی انسانی را از بخش کشاورزی گرفته و بطرف صنعت سرازیر کند.

حال در کشوری مثل ایران که نیمی از جمعیت آن در روستاها زندگی می کنند و دارای چنین طبیعتی است توسعه کشاورزی بعنوان بخشی از اقتصاد کشورمان کاری بس دشوار و مشکل است و انجام این کار خارج از حد توانایی تعدادی از مالکین

بزرگ و اقلیتی تحصیلکرده و مدیران دولتی و انبوه کشاورزان و کشاورزان کم سواد یا بی سواد می باشد.

در اهمیت لزوم توجه به کشاورزی و توسعه آن در روستا باید گفت ۸۷٪ از تولید کشاورزی را بهره برداران دهقانی کوچک و سنتی به عهده دارند که همه آنها در روستاها زندگی می کنند. ۳۸٪ جمعیت کشور در روستاها بسر می برند نیمی از آنها بصورتی که از طریق فعالیت در بخش کشاورزی امرار معاش می کنند و قابل ذکر است که ۹۰٪ مواد غذایی ما هم از طریق کشاورزی تأمین می شود با توجه به این مطلب که گفته شد یافتن یک راه حل و الگوی مناسب برای توسعه در مناطق روستایی نیاز به شناخت همه توانمندیها و پتانسیل های موجود در روستا می باشد.

فصل سوم:

جغرافیای روستای برسیان

۳-۱- موقعیت و مساحت

جلگه برآن شامل ۲ دهستان برآن شمالی و جنوبی از لحاظ تقسیمات کشوری تابع بخش مرکزی شهرستان اصفهان است و از لحاظ تقسیمات جغرافیایی در حد فاصل ۵۲:۰۵ - ۵۱:۴۶ طول شرقی و ۳۲:۳۷ - ۳۲:۲۱ عرض شمالی واقع شده است. این جلگه

در جنوب شرقی شهرستان اصفهان واقع است و بیش از ۵۱۱/۳۷۵ کیلومتر مربع مساحت دارد. محمدمهدی بن محمدرضا الاصفهانی در کتاب «نصف جهان فی تعریف الاصفهان» چنین محدوده این جلگه را توصیف می کند: «این بلوک در دو طرف زاینده رود و شمال و جنوب آن واقع است. مغرب شمالی آن جی و مغرب جنوبی آن کرارج است. جنوبی سه فرسخ طول آن است و شمالی قریب به پنج فرسخ است. مشرق این بلوک هر دو طرف آن رودشت است. جنوب غربی اراضی خالی است و شمالی جنوبی زاینده رود است. جنوب شرقی نیز زاینده رود چنانکه معلوم است و شمال شرقی بلوک قهایست.

عرض دو طرف قریب چهار فرسخ است زمین آن خاکی است و یک کوه کوچک دارد. این بلوک اکثر رود آبست و قنات نیز دارد. حاصل آن گندم و جو و هر جای قنات دارد. جوزق و شلتوک نیز می کارند و عموماً زمین آن گرم مستعد غله است. اکثر صیفی خود را هم آب چاه می دهند. دهات مشهور کبوترآباد - زیار - برسیان و جوزدان است.»

حال روستای برسیان یکی از روستاهای دهستان برآن شمالی و در حد نهایی شرق این دهستان واقع شده است و مرکزیت دهستان برآن شمالی روستای دستجاء می باشد که در ۸ کیلومتری غرب روستای برسیان واقع شده است. این دهستان در بخش

مرکزی شهرستان اصفهان واقع می باشد که مرکزیت آن شهر اصفهان بوده و در ۳۵

کیلومتری غرب روستای برسیان واقع شده است. این روستا (برسیان) در ۳۰ و ۳۲

عرض شمالی و ۵۲ و ۲ طول شرفی تا ارتفاع ۱۵۱۵ متر از سطح آبهای آزاد جهان واقع

شده است این روستا از شمال محدود می شود به روستای تیمارت و مزرعه مجیدآباد

و از جنوب، رودخانه زاینده رود از شرق به روستای جمبزه و از غرب به روستای

جور محدود می شود. روستای برسیان به سرراه ارتباطی اصفهان - اژیه واقع شده که

این راه ارتباطی روستا را به دو قسمت شمالی و جنوبی تقسیم نموده است. وسعت

روستای برسیان با احتساب کلیه زمینهای داخلی روستا شامل مسکونی و غیرمسکونی

- کشاورزی و غیرکشاورزی معادل ۵۳/۵ هکتار است. اطراف این روستا زمینهای

کشاورزی قرار گرفته که شغل اصلی اهالی روستا است. آنچه غیر از زمینهای

کشاورزی اطراف روستا به چشم می رسد دامداری متعددی است که همگی براساس

اطلاعات میدانی مربوط به روستائیان این منطقه نمی باشد و اکثریت صاحبان آنها از

اهالی شهر خوراسگان می باشند. ضمناً روستا از فاصله ای دور دارای شاخصه ای

است که آن مناره قدیمی عهد سلجوقیان است که در این روستا بنا شده است.

« جدول شناسایی روستای برسیان »

دهستان	بخش	شهرستان	مرکز	مرکز	ارتفاع از	شاخصه	وسعت	وسعت
			دهستان	بخش	سطح	روستا	روستا	روستا
			فاصله	آبهای آزاد				
برآن شمالی	مرکزی	اصفهان	دستجا	اصفهان	۱۵۱۵ km	محراب	۵۳/۵	۲۰۰۰
			۸ Km	Km		و مناره	hm	hc
			۳۵			عهده		
						سلجوقی		

۳-۲- شناخت عوامل مؤثر در شکل گیری روستا:

در بررسی علل پیدایش روستای برسیان منبع موثقی وجود ندارد اما آنچه از کتابهای

تاریخی می توان مشاهده کرد این است که این روستا دارای سابقه طولانی بوده است.

از کتب آثار قدیم ایران نوشته ماکسیم سورو تریقه القلوب نوشته حمدا... مستوفی

برمی آید این روستا از قدیم الایام به نام بحرین معروف بوده و پس از گذشت زمان

به برسیان معروف شده است.

بنابر گفته یکی از اعضاء شورای اسلامی این روستا احتمالاً در قدیم با نام پارسیان نامیده می شده که با گذشت زمان به پرسیون و نیز تداخل زبان عربی پس از حمله اعراب به ایران پ به ب تغییر یافته و با نام برسین تلفظ می شده. اما روستای برسین دارای قدمتی بسیار می باشد و نشانه آن وجود قلعه ای مخروطی به نام «تاریخ قلعه» و از بناهای ده ضلعی می باشد. حصار یا قطر آن بین ۲/۷۰-۲/۶۰ متر و ارتفاع آن ۱/۰۳ متر است. براساس اطلاعات کتابهای تاریخی معتبر این قلعه به اوایل دوره هجرت باز می گردد که زمان تسلط آل بویه بوده است. اثر دیگری که جزئی از اعتبارات روستا

بحساب می آید کاروانسرای عباسی می باشد که مربوط به حدود سال ۱۰۰۰ هجری بوده است پس می توان گفت علت تشکیل روستا و قدمت بسیار طولانی آن را می توان در واقع جلگه ای بودن بواسطه رودخانه زاینده رود و خوش آب و هوا بودن منطقه و نیز راه ارتباطی بین اصفهان و شهرها و روستاهای جنوب را نام برد.

در بررسی شناخت عوالی که در شکلگیری روستای برسین نقش بسیار مهمی داشتند می توانیم از ۲ جهت آن را مورد بررسی قرار داد:

۱- از نظر طبیعی روستای برسین در جلگه زاینده رود واقع شده است که این موقعیت باعث شده است که دارای آب کشاورزی کافی و زمین های رسوبی مناسب برای کشاورزی همچنین دارای شیب مناسب است.

۲- عامل مهم دیگر در شکل گیری روستای برسیان وجود ارتباطی اصلی اصفهان به مناطق جنوبی است که اصفهان را به مناطق جنوبی متصل می کند و این راه از وسط روستای برسیان عبور می کند.

از عوامل اصلی و مؤثر در شکل گیری روستای برسیان به صورت خطی و وجود زمینهای کشاورزی می باشد و همچنین وجود دامداری های متعدد در اطراف این روستا مبنی بر این امر است که با کشت مناسب و زمین متعدد کشاورزی علوفه مورد نیاز دامها نیز تأمین و دامداری نیز به این روستا رونق داده است.

فصل ششم: نتیجه گیری و پیشنهادات

نتیجه گیری

بخش کشاورزی ایران، یکی از مهمترین و تواناترین بخشهای اقتصاد کشور است و نقش آن بعنوان محور اصلی توسعه در درجه اول برای روستاها و در وهله دوم برای کشور از اهمیت خاصی برخوردار است.

امروزه کشاورزی و توسعه آن در گرو برنامه ریزی در کلیه سطوح و ابعاد است. مدیریت این بخش برای زمینه سازی تحولات، هدایت امور در راستای اهداف مطلوب و بالاخره ایجاد کشاورزی نوین توسعه یافته در کشور نمی تواند صرفاً به برنامه ای میان مدت و کوتاه مدت متکی باشد.

در مورد بحث توسعه و توسعه روستایی محققان بسیاری اندیشیده و راه حل ارائه نموده اند. آنان در مجموع توسعه روستایی را جدای از توسعه یک کشور ندانسته، آن را فرآیندی می دانند که تغییرات عمده اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی در محیط روستا ایجاد خواهد کرد.

روستای برسیان با جمعیتی بالغ بر ۱۵۸۲ نفر واقع در ۳۵ km شهرستان اصفهان از توابع برآن شمالی می باشد. شغل غالب مردم این منطقه زراعت و کشاورزی است باغداری و دامداری در این روستا رونق چندانی ندارد و زنان غالباً به تولید صنایع دستی از جمله قالیبافی مشغول هستند.

در مورد اشتغال جوانان این روستا باید گفت که به تبعیت از وضعیت فعلی کار در کل کشور حدود ۲۵٪ این نیروی توانمند بیکار می باشند. وضعیت سواد نیر در این روستا در حد متوسطی قرار دارد. بدین معنی که غالباً دارای مدرک تحصیلی دیپلم می باشند که این خود توجه بیشتر مسئولان زیربط با طلب می کند که چه بسا با افزایش سطح سواد و آگاهی های مردم این روستا از حالت رکود و عدم تنوع فعالیتهای اجتماعی و اقتصادی خارج شود. آمار محلی نشان می دهد تنها حدود ۲ خانوار از فرد متخصص در زمینه مهمترین بخش فعالیت اقتصادی این روستا یعنی کشاورزی فعالیت می کنند.

مشکلات و عدم امکانات کافی برای رونق همه جانبه این روستا باعث بروز مشکل حادثتر نیمی مهاجرت به شهر شده است. چنانچه در ۵ سال گذشته بیشتر از ۲۰ خانوار از این روستا به شهر مهاجرت نموده اند.

سالانه در صورت کافی بودن بارندگی و منابع آب حدود ۱۵ هزار جریب از اراضی این روستا زیرکشت می رود. و این میزان در مقایسه با میزان اراضی قابل کشت این منطقه بسیار ناچیز است و علت اصلی آن کمبود آب و منابع آن می باشد. منابع آب روستا شامل چاه و سهمیه ای ناچیز از رودخانه زاینده رود است. میزان ناچیز بارندگی

نیز عاملی است بر عدم وجود کشت دیم در این روستا. چنانچه کلیه زمینهای کشاورزی زیرکشت آبی می باشد و آبیاری به روش سنتی انجام می شود و به علت بالابودن هزینه های تغییرات چندانی در شیوه کشاورزی صورت نگرفته است.

تنوع محصولات نیز طیف ناچیزی را دربرمی گیرد و آن شامل گندم، جو، صیفی

جات

(منحصراً طالبی) و ذرت بوده و باز باید گفت و فریاد برآورد از محرومیت و عدم رسیدگی مسئولان به این روستا. با این حال ناگفته نماند که در راستای هدف خدمت رسانی به محرومین در این روستا نیز اقداماتی چون عملیات گازرسانی و جاده

آسفالته و شبکه مخابرات و لوله کشی آب آشامیدنی توسعه امکانات بهداشتی و در

مجموع بهسازی روستا

جهت رفاه حال مردم انجام پذیرفته است.

پیشنهادات:

روستا مبدأ تحولات بخش عظیمی از فعالیتهای اقتصادی، فرهنگی جامعه می باشد. لذا برای حفظ و حراست و پرورش آن موارد زیر می باید عنایت داشت:

۱- روستای برسیان دارای استعدادهای خوب کشاورزی است لذا در بخش تأمین

امکانات و بروز کردن ماشین آلات مربوطه و تغییر و تحول در سیستم های آبیاری و فعال کردن بخش ترویج نیازمند توجه بیشتر است.

۲- ایجاد امکانات رفاهی بیشتر توجه به جلب گردشگر و ایجاد اشتغال می تواند جوانان این روستا را به ماندن در روستا وادارد. و مقدمات شکوفایی استعدادهای آنان و روستا را بوجود آورد.

۳- توجه به بهره برداری از توانمندیهای زنان هنرمند این روستا و ایجاد کارگاههای صنایع دستی حائز اهمیت فراوان می باشد.

۴- نزدیکی به شهر اصفهان از نکات بسیار مثبت در مورد شکوفایی و پیشرفت این روستا است و این کار را می توان با انتقال بسیاری از صنایع و کارخانجات داخل

محدوده شهری به این روستا و روستاهای اطراف و ایجاد اشتغال برای اهالی این روستاها انجام داد و از این طریق از پدیده مهاجرت بی رویه به شهرها جلوگیری کرد.

۵- در بخش فرهنگی ورزشی می توان روستا را به تعداد مناسبی ورزشگاه و مراکز فرهنگی از جمله کانونهای دینی و هنری و آموزشگاه های رشته های مختلف مجهز کرد تا جوانان ونوجوانان با انسجام از این مکانهای سالم شکوفایی استعدادهای خود را شاهد باشند

و می توان در این بخش از بازیها و تفریحات محلی و اشاعه فرهنگ سالم و صمیمی روستا سود جست.

۶- روستای برسیان به لحاظ قرارگرفتن در مسیر جاده آسفالته معروفیت بسیار مناسبی برای خدمات رسانی دارد و نسبت به روستاهای دوردست می تواند از این امتیاز بهره لازم را ببرد.

۷- روستای برسیان دارای قدمت تاریخی است و شاهد این گفته قلعه ای مخروبه بنام «تاریخ قلعه» می باشد البته سن دقیق آن هنوز در هاله ای از ابهام است. لذا توجه بیشتر باستان شناسان و سازمان میراث فرهنگی را طلب می نماید.

۸- لزوم توجه به امر بهداشت و بالابردن سطح آگاهی های خانواده ها برای تنظیم و کنترل جمعیت و ایجاد مراکز بهداشتی و درمانی، داروخانه ها و غیره از نکات بسیار مهم توسعه روستا می باشد.

۹- برای کاهش هزینه های تمام نشده کشاورزی و کمک به بالابردن سطح درآمد کشاورزان عزیز می بایست به امر تأمین و تعمیر قطعات ماشین آلات کشاورزی توجه ویژه داشت.

۱۰- روستا نیاز به توجه بیشتر مسئولان ذیربط در امر مدرسه سازی، ایجاد زمینهای

بازی کودکان و سالنهای سرپوشیده و همچنین ایجاد فضاهای سبز عمومی می باشد.

مرد	زن	تعداد خانوار	جمعیت
۸۰۶	۶۷۶	۳۴۱	۱۵۸۲

جمعیت روستای برسیان (سال ۷۵)

اطلاعات جمعیتی مربوط به آخرین سرشماری

جمعیت ده سال به بالا	جمعیت ۶ سال به بالا	جمعیت فعال شاغل
۸۰۶	۶۷۶	۱۵۸۲

بهره برداری کشاورزی سرشماری شده برحسب نوع بهره برداری

۳۰۲	۳۳	۲۵۲	۳۳	۴۹	۰۰۰۱۰
کل بهره برداری	افراد بی زمین	کل	برزمین	کل	برزمین

چه تعداد باسواد است. برحسب مدرک

شرح	جمعیت باسواد	جمعیت بی سواد	جمع
آبادی برسیان	۱۹۸	۱۰۳	۳۰۱

جدول شماره ۱

۱- بهره برداران کشاورزی سرشماری شده برحسب سواد و مدرک تحصیلی بهره

بردار با سواد برحسب مدرک تحصیلی

شرح	جمع	بی سواد	جمع	ابتدایی و کمتر و راهنمایی	متوسطه	فوق	فوق دیپلم و بالاتر
روستای برسیان	۳۰۱	۱۰۳	۱۹۸	۱۶۰	۳۳	۰	۵

جدول شماره ۲

۲- بهره برداریهای کشاورزی برحسب جنس مدیر بهره برداری و بستگی او با

سرپرست خانوار

شرح	جمع		سرپرست		همسر		فرزند		سایر اعضا	
	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	زن
آبادی										
برسیان	۲۹۶	۵	۲۹۱	۵	۰	۰	۵	۰	۰	۰

جدول شماره ۳

تعداد و مساحت بهره برداری های دارای اراضی زراعی دیم

آیش		زیرکشت		کل		شرح آبادی
مساحت	تعداد بهره برداری	مساحت	تعداد بهره برداری	مساحت	تعداد بهره برداری	
.	برسیان

جدول شماره ۴

مساحت اراضی زراعی بهره برداری ها به تفکیک آبی و دیم

آبی و دیم توام		فقط دیم		فقط آبی		جمع		شرح روستای برسیان
مساحت	تعداد بهره برداری دیم	مساحت	تعداد بهره برداری	مساحت	تعداد بهره برداری	مساحت	تعداد بهره برداری	
.	.	.	.	۱۲۸۷	۲۶۹	۱۲۸۷	۲۶۹	

جدول شماره ۵

مساحت اراضی زراعی زیرکشت بهره برداری ها به تفکیک آبی و دیم (هکتار)

آبی و دیم		فقط دیم		فقط آبی		جمع		شرح
مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	برسیان
جمع آبی دیم							بهره برداری	
۰۰۰	۰	۰	۰	۷۱۰	۲۴۱	۷۱۰	۲۴۱	

جدول شماره ۶

تعداد و مساحت بهره برداری های با زمین

باغ و قلمستان		اراضی زراعی		کل		شرح
مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد بهره برداری	برسیان
۷۷	۱	۱۲۸۷	۲۶۹	۱۲۸۷	۲۶۹	

جدول شماره ۷

بهره برداری های دارای هر یک از انواع فعالیتهای کشاورزی

شرح	زراعت	باغداری	تولید	پرورش	پرورش	پرورش	پرورش	پرورش
			گلخانه ای	طیور خانگی	زنبور عسل	دام بزرگ	دام کوچک	پرورش کرم ابریشم
برسیان	۲۶۹	۴۸	۰	۱۳۰	۰	۸۴	۶۳	۰

جدول شماره ۸

تعداد و مساحت بهره برداریهای با زمین آبی

شرح	کل		اراضی زراعی - آبی		باغ و قلمستان - آبی	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
برسیان	۲۶۹	۱۲۸۷	۲۶۹	۱۲۸۷	۱	۷۷

جدول شماره ۹

تعداد و مساحت بهره برداری های با زمین دیم

شرح	کل		اراضی زراعی - دیم		باغ و قلمستان - دیم	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
برسیان	۰	۰	۰	۰	۰	۰

جدول شماره ۱۰

تعداد و مساحت بهره برداری های دارای اراضی زراعی

آیش		زیرکشت		کل		شرح
مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	برسیان
۵۷۷	۱۸۳	۷۱۰	۲۴۱	۱۲۸۷	۲۶۹	

جدول شماره ۱۱

تعداد و مساحت بهره برداری های اراضی زراعی آبی

آیش		زیرکشت		کل		شرح
مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	برسیان
۵۷۷	۱۸۳	۷۱۰	۲۴۱	۱۲۸۷	۲۶۹	

جدول شماره ۱۲

تعداد و مساحت بهره برداریهای باغ و قلمستان

محصولات دائمی غیر مثمر		محصولات دائمی مثمر		کل		شرح برسیان
مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	
۰	۰	۷۷	۱	۷۷	۱	

جدول شماره ۱۳

تعداد بهره برداری های استفاده کننده از هر یک از ماشینها و ادوات کشاورزی

شرح	تراکتور	تیلر	کمباین	تریلر	دروگر	علفچین	ریگ	بسته بند
برسیان	۲۴۱	۰	۲۱۳	۲۰	۱	۶۳	۶۲	۸۵

چاپر	ماشین	ماشین	گاوا آهن	دیسک	فاروئر	نهرکن
	خرمنکوب	خرمنکوب	تراکتوری			
	گندم و جو		برنج			
۱۸	۰	۰	۲۳۹	۲۳۷	۲۰۰	۱۲۲

کوالیتواتور	کودپاش	سمپاش	سمپاش	سمپاش	موتور پمپ آب	
		موتوری	موتوری	یشتی	دیزلی	برقی
۱۶	۱۶۲	۱۵۲	۲۹	۱۷۴	۲۰۵	۱۷

جدول شماره ۱۴

مساحت تحت پوشش بهره برداری های استفاده کننده از سیستم آبیاری بارانی

اراضی زراعی			کل			شرح
مساحت تحت پوشش	مساحت کل اراضی زراعی آبی	تعداد بهره برداری	مساحت تحت پوشش	مساحت کل اراضی کشاورزی آبی (بدون آیش)	تعداد بهره برداری	روستای برسیان
۰	۷۱۰	۰	۰	۷۱۰	۰	

باغ و قلمستان

مساحت تحت پوشش	مساحت کل اراضی باغ و قلمستان آبی	تعداد بهره برداری
۰	۰	۰

جدول شماره ۱۵

مساحت تحت پوشش بهره برداری استفاده کننده از سیستم آبیاری قطره ای

اراضی زراعی			کل			شرح
مساحت تحت پوشش	مساحت کل اراضی زراعی آبی	تعداد بهره برداری	مساحت تحت پوشش	مساحت کل اراضی کشاورزی آبی (بدون آیش)	تعداد بهره برداری	
۰	۷۱۰	۰	۰	۷۱۰	۰	برسیان

باغ و قلمستان

مساحت تحت پوشش	مساحت کل اراضی کشاورزی آبی	تعداد بهره برداری
۰	۰	۰

جدول شماره ۱۶

تعداد بهره برداری های دارای دام و تعداد دام آنها

فقط دام بزرگ		فقط دام کوچک		کل		شرح
تعداد	تعداد	تعداد	تعداد	تعداد	تعداد	
دام بزرگ	بهره برداری	دام کوچک	بهره برداری	دام بزرگ	دام کوچک	بهره برداری
۱۵۲	۵۹	۳۷۸۵	۳۸	۲۳۵	۴۲۸۶	۱۲۲

دام کوچک و بزرگ توأم		
تعداد دام بزرگ	تعداد دام کوچک	تعداد بهره برداری
۸۳	۵۰۱	۲۵

روستای برسیان دارای تولید زنبورعسل و پرورش آن نیست.